

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ՄԻԼԻՅԷ ԲՕԼԻԹ ԻՔԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԻՅԷ

ՄԻԻԹԱԱԼԼԻԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՀԱՄԱՐՈՒ 299 ՍՈՒՐ

ԻԿԻՄԻՆՃԻՒ ՄԷՆԷ

ՀՈՍՏԵՍՐԱՆԸ 24 1872

Սեպտեմբեր Հաղորդելով չիմարիվե հափթատա իւլ տէֆա եանի Սալը, Բէնէյնիկի վէ ճուստա էրթէսի կիւնէրի քէպիր նիւսիւ կէ նէշը օլունաճազ :

Ա.ՍԻԹԱՆԷ 24 ՀՈՍՏԵՍՐԱՆԸ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Սատարազամ հաղորդելէրի չըգան ճուստա էրթէսի կիւնէրի Վապէյնը հիւսայու :

— Կրան Տիւգ Նիգօլա ճէնապլէրի Նին Տէր Սատաթէթաէ պուլունտուղարը վազըթտէ հաղէրինտէ ֆէֆդէլատէ օլունան իթիֆաթտան թօլայը Բուսիա իմթէ :

— Մուգատաթէմէյի խայը նամ զըրհը սէֆինէ իքի եիւզ օթուղ պէշ գատէմ թուլ վէ օթուղ սէքիղ զատէմ արղընտա վէ մաքինտը տախի պէշ եիւզ պարկիր գուվէթինտէ իմիշ :

— Լիսանը Սատադաթ նամը իլէ եէնի պիր զաղէթա չըգաճաղը իշիթիլմիշ տիր :

— Սատըր սապըգ ուպուհէթլու տէվլէթլու Միտհաթ վաշա հաղորդելէրինն Շուրայի Տէվլէթ ըկյասէթինէ վէ տէվլէթլու Քեամիլ վաշա հաղորդելէրի տախի ահքեամը Ստիլիէ ըէիսի նասպ վէ թային պուլըրուլաճաղարը ըիվայէթ օլունույօր :

— Ճուստա կիւնիւ սէլամըղ ըէսմին տէն սօնրա էվգաֆը Հիւսայուն նաղըրը տէվլէթլու Բուշտի բաշա հաղորդելէրի հայը վաղըթ հուզուրու Փատիշահիտէ պուլունուպ հաղգլէրինտէ ֆէվգէլատէ իլթիֆաթը Շահանէ պուլըրուլմուշ տուր :

— Տէր Սատաթէթ Ալէմանեա սէֆիրի նասպ ու թային գըլընան Մ. Քէյաէլ ճէ :

նապլէրի զաթը հաղորդելը Փատիշահի թաւափընտան գապուլ օլունարազ համիլ օլունուղու իթիմատնամէսինի թագաթիմ իլլէմիշ տիր :

— Բուսիա թաթիլի էֆէնտինն պաշ սըրքեաթիպի Ալէմանեա սէֆարէթիսանէսինէ կիտէրէք սէֆիրի միւշարիլէյհ իլէ միւշադաթ իթմիշլէր տիր :

— Ճանիպը Սալթանաթը Սէնիյէտէն Խնկիլթէրրայա էմըր ինչաւը սըրսըրը պուլըրուլմուշ օլուն իւշ տաթէթ պէօյիւք զըրհը սէֆէնէնին ամէլիաթընա նաղար իլլէմէք իւզըրէ պահիլէյ նէզարէթինտէն իւշ նէֆէր մէէմուր օլ ճանիպէ աղիմէթ իթմիշ տիր :

— Խնկիլթէրրա գըրալիշասընք քէրիմէսի Բրէնէսէ Էլէնին վաղը համիլին միւպէյին վարիտ օլուն մախսուս նամէյի, Տէր Սատաթէթ Խնկիլթէրրա սէֆիրի ճէնապլէրի ճուստա էրթէսի կիւնիւ խաքիբայը հաղըրէթը Շահանէյէ թագաթիմ իթմիշլէր տիր :

— Բուսիա իմթէրաթ օլունուն պիրաւտէրի Կրան Տիւք Քօսթանթին ճէնապլէրի Բոմայա մուվաթըլէթ իթտիլի կիպի պիր միւտտէթտէն պէրու մէէզունէն մէմէքէթլէրինտէ օլուն Աւսթրիա վէ Սպանիա սէֆիրլէրի տախի Բոմայա կէլմիշլէր տիր :

— Չըգան բէնչէմպիհ կիւնիւ Թօրհանէ իսկէլէսի գայըգըրարընտան պիրի, Ստալարա սիւրաթ իլէ կիթմէք իլլէն Սալայ պուլըրունու տօլաշտըղաւ եէլքէն աշար, ըիւզկեապ պիր միւտտէթ գայըգընըն եօթուղուղունա եալլէր օլուն իսէտէ տէրհալ տէյիշալիլիտէ պիր պասուրնա կէլիպ գայըղը տէվլէրի : Պիշարէ գայըգը պօղըլմազ ըատաթէլէրինտէ իքէն, Գատը քէօյիւնէ կիթմէքտէ օլուն Ազիլիյէ գուսբանիսը վաթօրու կէօրիւր վէ տէրադապ իւզէրինէ կիտէրէք պիշարէ գայըգըրը վափօրա ալըր վէ գայըղը տախի վափօրա

պաղլայարազ Գատըքէօյիւնէ կէօթիւրմիւշ տիր :

Տօղրուսու Ազիլիյէ գուսբանիսընըն իտարէի ճէտիտինն հիյնի թէշքիլինտէն պէրու ահալինին խօշուտիլէթինէ միւս թէլլէմ օլուն ըսալաթը լազըմէ վէ թէտապիրի մագպուլէնին իճրա գըլընմագտա օլունուղունու գուսբանիայը մէզքիւր վափօրլէրի իլէ հէր գարիլէյէ ամէտշիւտ իտէնիլէրին մէսրուրիլէթլինի կէօրիւպ իշիթիլյօրուգ, Շու պիշարէ գայըգընըն էօլիւմ տէն գըրթարըլմասընտա տախի մէզքիւր վափօրլարտա իսթիլտամ օլունան գափտանլարըն ինսանիլէթ վէ համիլէթինի վէ վափօրլըն տախի նիզամ վէ ինթիլամ ալթընտա պուլունտուղունու իսպաթիտէր, քի պու տա իտարէի ճէտիտէյէ պէօյիւք պիր շէրէֆ տիր :

Իմտի շու վուգուաթ, Շիրքէթը խայրիլէյի մախսուսէյէ պիր իպրէթնիւմա օլմալը տըր, նիզամըղ պիր իտարէ, նիգամը տիկէր պիր իտարէյէ պազարազ ահալինին լաէնգաթի իշիթիլէրի օլուն մահսուրլարը ըսալ իթմէյէ չալըլմալը տըր, եօգսա ահալինին ագճէսինի գաղանըպ տա ֆագաթ ըայէթ իթմէմէք ճայիլ օլամազ :

Վազաա Շիրքէթը մախսուսէ վափօրլարը վաղթ ու հարաքէթլէրինտէ վէ ագճէ թահսիլինտէ գայէթ տաղիգ վէ իշիլիւզար տըրլար պուրալարը ինքեար օլունամազ, Հաթթա կէլէնիլէրաէ մէզքիւր վաթօրլէրտէն պիրի Պէօյիւքտէրէտէն հիյնի հարաքէթլինտէ պիր քիմսէ, վաթօրա գօյմազ իւզըրէ կէթիլմիշ օլունուղու ալթը տաթէթ սանտալիանըն իւշ թանէսինի կիւն հալ իլէ վաթօրա վաղ իթտիլտէ, գաթտան ըսլըք չալար վէ վաթօր իսկէլէտէն ալըլմասը իլէ պիշարէ տաթա տիկէր իւշիլիւ տախի ուզադտան վաթօրա ֆըրլաթըր վէ հալիլէ

սանտալիալար գըրըլըլ պատէհու քէնտիտի տախի տէնիզէ տիւշմէք թէհիքէլէրին տէ վաբօրա աթըլըլ :

Շիմտի շու վազուաթ իլէ հօզարըքի վազուաթ պիր քէրքէ ըուպար իտիլիքսէ , աղնալըլը քի Աղիդիյէ գուժանիալը տէնիզէ տիւշէն ինսանլարը թախիլյէ գըլա-յօր , վէ չիքքէթի մախսուսէ տէ տէնիզէ աթայօր , Պուշուլյա պէրապէր տէնիզէ տիւշէն պիր առամ չըգարըլըլ տա վափօրա ալընարգտա նալլու իւճըթի մաթըլալ իտիլիքսէն պաշգա , տէնիզէն չըգար-մադ իլիւն նէ գատար միւտաթ վափօր պէքէլիպ տէ քէօմիւր թէլէֆ օլտու իսէ անըն տախի պէտէլի թալէպ իտիլիք :

Շու հալլէրէ նազարէն , Աթընը տայիրէ պէրէն վէ Շիրքէթի մախսուսէ պահրէն պիր պօյունուրաք իլիւնէ ալըն-մաար սէզա կէօրիւնիւր :

Մազալլահու թաալա Շիրքէթ վա-փօրլէրինտէ հիլ պիր ագճէ իթմէզ պիր աաի էվրադ պըրազտըն մը , էկէր չանթա տէրուինտէ վէ եախօտ մէնտիլէ սարըլը իսէ , օն ղուրուշլուգ պիր չանթա վէ մէն-տիլէ թամահ իտիլէրէք , օլ էվրազլար ին-քեար օլունուր :

Չիւնքի վափօրլարտա միւթախտէմ օլունան խրիթիան գամարօթլար , սէրվէ-թինտէն պաշգա պիր տիրայէթի օլմայան էհիլլէթիպ աղատան իթիմաս օլունմուշ գամարօթ տուրլար :

— Գուրէթի կէօրիւնիլիւ վէչհ իլէ հայլը պինալար Թագսիմ սուլու իլէ ինշա օլունտուղու իլիւն ֆադըր ֆուգարա սու-սուղուգտան էօլմէքտէ տիր :

Գատընլար վէ չօճուգլար իլէճէք գա-տար սու ալապիլմէք իլիւն չէչմէնին էօ-նիւնտէ պիր պիրլէրին սըղըշտըրմալարը-նը կէօրէն քիմսէլէրին եիւրէյի տայան-մալ :

Չէչմէտէն սու ալապիլէնլէր իսէ եա-

ՍԻՅԱՀԵԹՆԱՄԵԻ ՀԱՊԵՇԻՍԹԱՆ

(292 թիւի Զոհրաթի գրքի)

Օ կիւնիւ սանտըզլարը աշտըղմըզտա քէնտիտէ վափիր հէտիլէլէր թագտիմ իլլէ-տիք , լաքին Վալլըմ Կովազի իմքէրաթօր Թէոտոր իլիւն մախսուսէն հաղըրլանան պիր գաշ բարչա աղըր հէտիլէլէրի , վէ միւ-սէննա պիր աաալը բատիշահի իլլէ (1) քիւ-չիւք ալթըն խաչը կէօրտիւ իսէ , հայրան օլուպ կէօղլէրի անլէրին իւղէրինտէ գալտը : Օլ վազըթ չէօյլէ սէօյլէտիմ : « Էֆէնտիմ պուլնլար պիլիմ լիգաբաբաղմըզտան (բաթըրիք) իմքէրաթօր Թէոտոր իլիւն իր-սալ օլունմուշ իսէ տէ , պու կիւնքիւ կիւն սահիհ իմքէրաթօր քիմ օլտուղու պահիր

(1) Միւճէվհէրաթ իլէ մէնու պիր չալիբայը քէպիր քի օրթաղնտա Կենայ փայլըն պիր բար-չաալ վազ պիրլէ , Ըսար-Ամպա ճէպլէնտէ ղապ օլունմուշտու :

լընըզ ղապլթիլյէ մէրքէղլէրի իլլէ Օսմանը գատընլարը օլուպ չէչմէնին գաբանմաար վազթը կէլտիքտէ տէսթիլէր էքսէրի պօշ օլարադ կէրի տէօմէսինտէ , իլլէ օլ վա-զըթ : տիլնէմէլի քի Աթընը տախիլէ գարըլ նէ պէտ տուալէր օլունուր :

Էրգրիւմտէն 13 հոկտեմբեր թարիխի իլլէ թարաֆըմըղա մէվրուտ թահրիրաթ ալը :

... Էֆէնտի :

Պաստըրմաճիան իզգէթլու խաչատուր էֆէնտիլին իլուշ տօգուղունճու կիւնիւ ազչամ սաաթ օն իքիլի չէրեէկ կէչմիշ ըաաալէլէրինտէ քէնտու մաղաղաար էօ-նիւնտէ թէլէզարաֆ մէմուրի իլլէ օթուր-տուղլարընտա ղաաաալըն պիրիսինին գուր-չունու իլլէ անը վահիտտէ տարը պազայէ ըհիլլէթի ղաղէթալէր վաաթալը իլլէ թափսիլէն պաաթ ու պէյան օլմուշ օլտու-ղունտան թէքրարէ հաճէթմէսս իթմէզ , անճադ պէօյլէ պիր վէֆաթը էսէֆէնկի-զէ հալալիմիլին ճիւմէսի տաղը տէրուն իլլէ միւթէէսիւր վէ միւթէէսիւր օլտուղու կիպի հալէն ու աթիլէն էմիլլէթը ու-մուսիլլէնին պազայը էհէմմիլլէթինէ կէօ-րէ հիւքիւմէթը Ալիյէ տախի շու մաաալի գապիհէյէ վէ միւթէէքրիհէյէ ճիւրաթ ի-տէն ճանալար հէր քիմ իսէ պիր ան ագ-տէմ ղահիլէ իլիւրաճ վէ իպրէթը միւսու-սէրէ օլմադ իւզրէ փէնչէի միւճաղաթէ վէրիւմէք իւզրէ պիր միւթէլիթ գօմի-սիօն թէչքիլ իլլէ միրալայ իզգէթլու լութ : Ֆուլլահ պէյ ըէիս վէ տիլանը թէմիլզ աղաալնտան մէքրէմէթլու Հաճի Ալի է-ֆէնտի իլլէ իտարէի վիլայէթ աղալը միւ-թէհայլանընտան Շապան ղաաթ իզգէթլու Գրիգօր էֆէնտի վէ Տաալի լիվա աղա-ալնտան իզգէթլու Սարգիս էֆէնտի վէ էրիքեանը հարպ սէր նաղըրը ըիֆաթլու Սաաթ պէյ , վիլայէթ թէրճիւմանը մուճ-

տէյիլ տիր ... Օլ վազըթ Վալլըմ Կովազի միւթէէսիւր պիր գալպ իլլէ էլիմի սըգա-րադ իքի տէֆա խաֆիէն Սուրբ Խաչը պուս իլլէտի , նիլին քի քէնտի ըուհանի ըէիսի օրաաա հաղըր օլմաղլէ օնա վէսիլ-սէ վէ քէֆթիւքիլէ մահալ պրադմայը իսթէմէզ իտի , Չիւնքիւ պու ղաթ իսա-հակ Սըբաղան հաղրէթլէրինի փիսգօպուս կիպի թանըմալը , վէ օնուն խաչընըն օրհնութիւնունու ալմամայա , իլլա Ապու-նա Սէլալինին եէրինէ պաշգա խալթի բիսգօպուս կէթիրմէյէ Վալլըմ Կովազի թահրիք իտէր իտի իսէ տէ , հալ պու քի Վալլըմ Կովազի խալթի Կաթողիկոսունա 10000 թալէր կէօնտէրիպ տէ առաջնորդ իսթէմէյէ միւզթէտիր տէյիլ իտի : Բու-հանի նաղըրը պիր պաշգաալըն իլքաա-թընտան վալիի քէպիրէ պու վէչհ իլլէ ի-րաալէի մէզալ իտէր իտի : « Էյէր պուլնլա-րը կէրիլէ կէօնտէրի իսէք պըրադմաղ-լար քի պուրայա բիսգօպուս կէլիլին : Անըն իլիւն շու գայիտէտէն օլան մէպլաղը պիլ-տէն թալէպ իթմէմէք չարթը իլլէ հօգաա պուրաաա էլալէթը հաղիի պէտէհալա

ճի ղաաթ ըիֆաթլու Պետրոս էֆէնտի , վէ տայիրէի տալէրի հաղրէթը միւշիլի էք-րէմիտէն գօլ աղաալ ֆիւթուլէթլու Նու-րի էֆէնտի , վէ Տաալի աղաալնտան Սա-լիտ էֆէնտի պիլ ինթիխապ աղա թայինի իլլէ պա իրաալէի հաղրէթը Վիլայէթիէ-նահի քիւլլիլէն եէվմ սաաթ իւշտէն օն պիրէ գատար տէվաթ վէ քէմալը կէրմի իլլէ իլլէ մուպաշէրէթ իլլէտիլէրի վէ ղէ-վաթը մուճայիլէյիլմիւն իսթիգալմէթ վէ իսթիհգալը քիֆայէլէրի ճիւմէլին միւ-սէլլէմի օլարադ էքսէրինին շու մէմուրի-յէթը թայինի տախի պաաիի մահգուղի-յէթը ամմէ օլմաղլէն սէմէրէի լութի ու իգտամը ղաթը հաղրէթը Վէլայէթիէնա-հի վէ աղալը մուճայիլէյիլմիւն թէտա-պիրի միւտէպպիրի իլլէ գարիպէն շու ի-լիւն ղահիլէ իլիւրաճ վէ ումուսուն իս-թիլլալը սուրուր իլլէ մէսուրիլլէթլէրի ճէնապը Հազգտան թէմէնի իլլէ լիսանը ումուսի թարաֆընտան ֆիլիլաթէ ինթի-զար օլունուր էֆէնտիմ :

8 . Գ .

« Պապը Ս. ի վէ Վալթիգան » սէրլէվ-հէսիլլէ Պաթիլէի ճուճաա էրթէսի կիւն-քիւ տէրճ իլլէտիլի պէնտին իպթիտաալն-տա , Գաթօլիքլէրին էլալէթի հաղի ըէի-սի ըուհանի թանըլըպ վէ ճէմիլի ղէման-տէ թանըլաճաղլարը սէմահէթլու կաթո-ղիկոս Հասուն էֆէնտի հաղրէթլէրինին , Բօմաաա պիր սարալը քիլարաաթ էքալմէթ իթիլիլի վէ Բաբա հաղրէթլէրի թարաֆըն-տան միւշարիլէյիլ էֆէնտիլլէ ֆէվզէլաաթ հիւրմէթ վէ ըայէթ օլունտուղու վէ Բա-բանըն ղաթընա մախսուս թաալարտան հէր կիւն կէօնտէրիլլիլի , վէ քիլիսէլէրէ կիթիլլիլլիտէ տախի ըայէթէն մայէթիլլիտէ պիր իքի գարտինալ պուլունտուղու վէ ղայըրհիւմտէն պահս իտիլիքտէն սօնրա , « Բաբա թարաֆիլիլլիլլիլլիլ թէրվիճի մազ-

պիր Էրմէնի բիսգօպուսու հաղըր օլտու-ղունու իլմա գըլարադ Մըսըրա պիր ա-առամ չըգարըպ տա պիր փիսկոպոս ճէլպ իտէնէ գատար պուլնլարը պուրաաա ալը գօյմալըն : Պէօյլէ օլտուղու հալտէ պէն էմին իմ քի պու տէֆա հիլ պիր չէյ մաթ-լուպ իթմէլէրէք պիր բիսգօպուս կէօնտէ-րիլ : Պատէհու պուլնլարը քէնտի մահալ-լէրինէ իսթէր իսէն կէօնտէրիլլիլ , իս-թէմէզ իսէն պուրաաա ալը գօրսուն : « Պու իլլթարաթ թէմամի իլլէ իճըյաա գօ-նուլուր : Լաքին Թէկրի վալիսի կիտէլէ-րի քէնտի թօքրաղընտան կէչտիլլէրի ի-լիւն ալաղ ու կիրիֆթ իլլէ թէվքըֆ ղը-լար տէյէրէք , քի պէր միւճիպի գայիտէ-յի աթիլէ փիսգօպուս կէթիրմէք պանա-րաճի տիր » :

Վալիի քէպիր Վալլըմ Կովազիլլին օրտուսունա մուվաալլէթիմիլլին էրթէսի կիւնիւ պիլլէ Պալտըրալա մազամընտա թային ղըլընմըշ օլան պիր ղաթ Վալլըմ Կովազի թարաֆընտան եանըմըղա կէլիպ , չէօյլէ սէօյլէտի , « Էֆէնտիմ սէլամ իտէր , տիւն սիլլին կէլտիլլինիլ ղէման Զեւթիլլէ

սէտինէ վասէթա օլան զաղէթալէր « տէր զաղէթալը մէզպուր, Բաբա թարաֆկիր լիլինին հիշ պիր մադսէտի եօդ տուր քի թէրվիճինէ զաղէթալէր վասէթա օլուն, Բաբա թարաֆկիրլէրինին ֆազաթ մադսէտի քիլիսէյէ նասըլ քի սատըդ իսէ, տէվլէթինէ տախի պի այնը սատըդ գալմագ տըր, զաղէթալէրին վասէթա օլմասը տախի իլթէ պու մադսէտին թէրվիճինէ մէպնի տիր, վէ պիր տէ Գաթօլիքլիլի իսթիսապ իթմէք իլէ Գաթօլիք մէզհէպի նէ գարըլ օլան տիւշմէնլէրին վէ զաղէթալէրին գէհիլինտէն վէ մէնաֆիլ մալս սուսէսինին թէրվիճի իլին իքիտէ պիրտէ Բօմա վէ Գաթօլիքլիք իւզէրինէ պիլիւր պիլմէզ քէնտի աշլընտան վէ Պաթիլին տէն խարիճ շէյլէր տէրճ իտէն զաղէթա նըն ճէվապընը ըտտ վէ ճէրհ իթմէք, վէ նիհայէթ Խըրիսթիանլըղըն իթթիհատը նը իսթմէք վէ աշլիւ իթմէք վէ պու նուն իսթիհատը իլին տէ էզնան ու տիլ չալըմագ տըր, Պու տա հիշ պիր վագըթ թարաֆկիրլիք վէ վասէթա սայըլմայըպ անճագ քէնտի ֆէրայիլինի իյֆա իթմէք տիր, էկէրչի Բաբա եանի Գաթօլիքլիք թարաֆկիրլիլինին շու պէյան իթալիլմիզ մադսէտլէրինէ վասէթա օլունմասը իլին իսէ, « իթթիհատը Օսմանիյէ » նամը իլէ Պաթիլին բէք չօգ քէրրէ ուզուն ուզուն պէնտլէր կէօրիւմէքտէ տիր, քի Պաթիլին տախի միլլէթը Խալամտան օլտուղու ճիհէթիլլէ քէնտի ֆէրայիլինի պիլ իյֆա միլլէթ վէ մէզհէպիլին իթթիհատընը արըղու իտիլլօր, հաթթա շու ուզըրտա եանի թէրվիճի մադսէտինէ տէ բէք չօգ չալըլըյօր, Գաթօլիք զաղէթալէր տախի եօգաւըրտա զիքը իթալիլմիզ մէվատլէր իլին Բաբա թարաֆկիրլիլինին թէրվիճի մագսէտինէ նիլին վասէթա օլմայաճագ տըրլար :

« Մուսաիլլէյին (Հասուն էֆէնտինին) Բօմատա մազհարը հիւսնիւ գապուլ օլմա-

(միւղիգայը ասքէրիլլէ) իլէ սիլի քէնտի օրտուսունա գապուլ իթմէք իսթմէմիլ իտի իսէ տէ, ույգուտա պուլունտուղու իլին իճրա իտէմէմիլ օլտուղունտան տօլայը աֆվըդ տիլլէր, Հապէլլիլէր պու մագու-

սընտան իպրաղը մէմուսիլլէթ իլէ մէմաւ լիքը տէվլէթը Սիլիյէտէ ըէիտը մուսահիլէյհ իլէ թէվապիլինէ թէքլիֆ օլունմուշ օլան շէրաթիլին իլէթուտէ տէյիլլէճէյինի տահա շիմտիտէն թէյիլլին իտէյօրլար, գաթիլէն թէսլիլլէ իտիլմիլ զանն օլունան մէսէլէնին պէթէքրար թէտղըզ վէ միւղաքէրէսինի սարֆը մէսա վէ իգտամ օլուն սուղու շաթլարը (Սնտօնեան) լարըն էրիքիանը մէզհէպիլլէսինտէն վէ իթալիա զաղէթալէրինտէն պիլինին մուհարըրլէրինտէն Մ. (Սուրման)եանըն (հուղուղը իպտտ վէ Եարգ Գաթօլիքլէրինին հուրըլլէթը մէզհէպիլլէրի իւնվանը իլէ պու քէրրէ Բօմատանէյը իտիլլապ պիր նուսիսի էլիմիլտէ պուլունան ըէսալլէյէ էհէմիլլէթ վէրիյօր » :

Տէվլէթը Սիլիյէտէ Գաթօլիք ըէիտի ըուհանիսի օլան Հասուն էֆէնտի իլէ թէվապիտ տէնիլլէն քաթօլիքլէրէ թէքլիֆ օլունան շէրաթիլ, Բէքրուրտա թանըլմա մասը վէ քաթօլիքլէրին տախի անը մէզհէպիլլէրի իլթիլլապընճա թանըլմայ պօրճու պուլունմասը ճիհէթիլլէ ախիլէն մէզհէպիլլէն ըտտ օլունմուշ վէ ումում քաթօլիք քիլիսէլէրինտէն թարտ վէ թէէպիտ գըլլմալլէ Եիլմաթիք Գիւրէլիանա պէյաթ իթմէք թէքլիֆ իլէ իճպար իտիլլի, էկէր թէքլիֆ օլունան շէրաթիլ պու իսէ, ֆիլվաղը պէյլէ պիր նապէճա շէրաթիլին եանի Հերետիկոս վէ նէ մէզհէպիլլէ օլտուղու պիլլէ մալիւմ օլմայան պիր բաթրիլլէ եիւզ պին քաթօլիլի պէյաթ իթալիլմէք շէրաթիլինին իլէրուտէ թէպալիլի վէ զալթը հաղըթը Սատրիլլալմիլին հիւսնէթը ճէլիլլէրի իլէ մէսէլլէնին էսասէն թէսլիլլէ իտիլլէճէյինէ իւմիտլար օլտըրուզ :

Անտոնեանլարըն էրիքեանը մէզհէպիլլէսինտէն վէ իթալիա զաղէթալէրինտէն պիլինին մուհարըրլէրինտէն միւսիւ Օրմանեան, տէր զաղէթալը մէզպուր :

Թէմիլլէր իսէ տէ, կէրէք եօլլարըն մուս իսթաթաթը, վէ կէրէք պէլտէյի մէզքիւրիւն իսթիլլաթաթ վէ հարպը տայիլմիլլէտէ պուլունտուղու էճիլլէն իշպուլ իսթիտանոն հոմասսանտան, սատթ նաւա-

Անտոնեանլարըն նէ մէզհէպիլլէ վարտըր քի էրիքեանտա օլուն, անլէր դալիու պալամա Հերետիկոս տըրլար, Բօմատա զաղէթա մուհարըրլիլիլ իթմէքտէ օլան Օրմանեան իսէ պու շիլմաթիք ըահիլիլ իթալիանըն Եահուտի զաղէթալէրինտէն Օքիլիլ Նաւալ նամ զաղէթայա հայըլ վագթտան պէրու Բաբա վէ Գաթօլիքլիլլէ գարըլ պէնտլէր տէրճ իթալիլմէքտէ օլուպ, հաթթա Մէհմա թաաթիլ իթմէպտէն էվլէլ նուս իսէլլէրինտէ Բօմատան մէվրուտ տէրճ օլան թահրիլլար տախի օ Մուրթատըն թէէլիլլէրի իտի, Պունտան գաթօլիլաղը Անտոնեանլէրին Բօմատա պիր ճէսիմ մաւ նաթըրլարը օլտուղունու զիքը իտէր Պաթիլին, վագաա պուլլարըն Բօմատա պիր վանքլարը օլուպ, Բաբա թարաֆկիրտան մուսալիլլէրէն լանէթլէնիլ վէ գարաթըլտըրտան սօնրա քիլիլլէթլի պօրճլարընա մէտար օլմագ իլին սէնէվի օն իքի պին ֆրանգա իճարլէ իթալիա հիւքիւմէթիլլէ վէրմիլ իտիլլէր, շիւնքիւ ալաճագլըլար վանքը զապթ իթմէյէ դըյամ իթմիլլէր իտի (1) :

(Պաթիլին « Բէք »)

ՎԱՐԱԳԱՅԸ ՐԷՍՄԻ

Թիւրքէ վէ էլիլլէյի միւլթէլիլլէ իւզէրինէ թապ ու նէյը օլունմագտա օլուն զաղէթալէրին միւլթէլիլլէրի քէօրիւպալը վէ Ղալաթա կիպի միւլթէրը նաս օլան մահալլէրտէ մէտարը ըէվաճ օլմագ իւզը պիր մատտէի մախսուսէ թէրտիլլէ Բուսիա վէ Գարատաղ վէ թէվճի հաթթա իտիլլի կիպի պիր թագըմ պիւ-

(1) Եարգըլլարըն մէյտանտա օլան 70-80 պին լիւրա պօրճլարըն նէլլէյէ սարֆ օլտուղունու աղանաճ իսթէյէն ֆըրդայա մալիւմ վէրմէք իլին եագարըլ քի ալաճագլըլար մէզքիւր օն իքի պին ֆրանք թէքմիլ վէրլիլլէրտէն պաշկա պուրատան տախի բէք չօգ լիւրար կիթմիլ վէ անլէր տախի պօրճա վէրլիլլէ տիր :

մուն պէշաշէթ վէ մահալլէլլէթիլլի միւս թէվճիլ օլտու իսէ տէ, պու ճիւմէլ աւտաթլարը միւսիպիլլէն պիլլիմ մէզհէպիլլէ միլլի իսթիլլաթ վէ իսթիլլաթ իթմէյէ պօրճու տուրլար, Վալիլ քէպիր տահա զիյատէ պիր նէզաքէթ իպրաղ իտէրէք, անլէրէ շէյլէ սէյլէր : « պու ըահիլլէր թէպալիլի իլահիլլէ իլէ պուրայա ըահիլլէ վան օլմուշլար տըր իմէթաթթուն եանընա կիթմէք իլին, շիմաթ պուլլար պիլլիմ միւսաֆիլլէրլիլլէ տիր, թէճէսսիւսիւ մէզհէպիլլէ նէ լուղում վար տըր, ալլէլիսուսուս քի պուլլարըն մէզհէպիլլէ ճիւմէյէ մալիւմ տիւր » : Պէյլէ սէյլլէրէք գալլիլինի վէ կիլլի էֆքեարընը նաղըրը մէրգուսա պէյան իթմէք իսթմէզ իտի, քի ճիւմէսի տէ արթըզ մէզհէպիլլէ իւզէրինէ պիր շէյ սէյլլէյէմէզ օլուպ, սուս օլտուլար, վէ պիլլ տէ սաթանաթ իլէ մահալիլլէ տվտէթ իլլէտիր :

(Տէլլէ)

լէնտը ավազ իլէ չաղըրը պաղըրմագոտ
օլտուգլարը մաէլ թէհսիւֆ կէօրիւլիւ պի-
չիտիլիօր զաղէթանըն միւնտէրիճաթը
զաղէթա միւթալաա իտէնլէրին մաալիւմիւ-
օլաճաղը ճիհէթիլլէ խալգա զաղէթալը օ-
գումատան մաալինէ թահգիլլէ վէ պէյա-
նը ապէս օլաճաղընտան մաատա պէօլլէ
պիր մատտէյի մախոուսէ իմնատըլլա խալ-
լըն իզվանընը թէչքիլ վէ իտիսիլալ իսէ
ումուրը զապլթէ վաղիֆէսինէ բայէթէն
պիլ ախիրէ պու մագուլլէ թէֆիւհէթէ
թաատի իտէնլէրին թէհտիպինի իաթիլլա
իտէճէյինտէն պուրալարը մալիւմ օլմագ վէ
միւլլէղլիլէրին վէ զաղէթաթընըն նամը
մախաուսու իլէ պիլ վէ ֆիլուլթուհա
մէճպուր օլտուգլարը զաղէթալէր սահպը
իմթիաղլէրի մարիֆէթիլլէ քէնտուլլէրինէ
թէպլիլ վէ թէֆհիմ գըլընմագ իւղրէ պա
իւրատէյի Սիլլէ նէզարէթը Զապլիլլէ թա-
րաթընտան իլթարը քէյֆիլլէթէ միւսա-
րաաթ օլունուր :

Շարդը ֆըրդատընըն եախօտ նամը
աիկէրլէ Հէրճուաճոդ կիրուհինին պալը-
ճա ֆիւթուհաթլէրինտէն պիրի, պաղը
ֆաթիլլէրլէ իլլինտէ հէմ Գաթօլիք հէմ
Հէրճուաճոդ պուլունմաթը ճիհէթիլլէ, չա-
յէթ Գաթօլիք օլանլէրտէն պիրի վէֆաթ
իթալիքտէ, բուհինէ բէնչէլլէրինի թագա-
մայըպ, լաքին լաչէսինէ օլտու միւտալիւ-
լէ իտիւպ աէֆն իթմէյի քէնտուլլէրինէ
տէրէճէյի նիհայէտէ պիր իֆթիլպար աոտ
իթմէթտէ օլտուգլարընտան, պու քէրրէ
տալի Գաթօլիք մէզհէպլինտէ բէրվէրաէ
օլուպ, վէ հաթթա գըղլար մէթթէպի չա-
յիրալլէրինտէն պուլունման Նէվէհէրլիան
Սգապի նամ պաքիրէնին ճէնաղէսինէ տա-
լի միւտալիլլէ իտէրէք, տէֆն իթմիլլէր
տիր, մէրհում Սգապի, քիլիսէճէ հէր
պօրճլարընը Գաթօլիք քահանայլարընտան
ձիզմէճիան ֆաղիլլէթլու Սահակ վարդա-
պետ եէտի իլլէ թէմամէն էտա իլլէյէրէք
վէֆաթ իթմիլ տիր :

Ալընան մալիւմաթա նազարէն մէր-
հումէնին տէտէսի պուլունման ձիվէլլէկեան
Յակոբ աղա Հէրճուաճոդ օանճաղը ալ-
թընտա պուլունտուղու հասէպիլլէ, օան-
ճաղը մէքըուհէյէ իթաաթը քեամիլլէսինի
ըզհար իլլէմէք զըմընտա թօրնուհու լա-
չէսինի անլէրէ հիպա իլլէմիլ վէ պիր տէ
չու ըիվայէթ օլմագտա տըր քի մէրդու
ձիվէլլէկ վէֆաթ իտէն Գաթօլիք թօրնու-
նու իւզէրինէ հայաթընտա տուա իթմէյ
իլլին միլլէթը ախէր փափաղլարընտան պի
րինի կէթիլմիլ վէ պուլունման գաթիւնաղալ
լիսանը պէտղէպանընտան նաչի ձիզմէճիան
ֆաղիլլէթլու Սահակ վարդապետէ տալի
իթալէի լիսանտա պուլունմուլ տուր :

Էլհաուըլ Շարդըլար պու տէֆա տալի
վէֆաթ իտէն Գաթօլիլլին բուհինէ եանա
չամայըպ լաչէսինէ գանահաթ իթմէլլէրիլ
լէ եինէ պիր ֆիլթուաթ իթմիլ օլտուլար

Տէր Սաատէթտէն Զաթալճոյա գա
տար իլլէմէթտէ օլան Բումէլի Եըմէնտը

Ֆէր արապալարընըն վաղթ ու հարաքէթ-
լէրինին իլանը պուլունման պէօլլէ զաղէթա-
մըղտա տէրճ օլունաճագ օլուպ, մէզքիւր
իլան հէր նէ գատար ալաֆրանկա սաաթ
իւզէրինէ եաբըլմըչ իսէ տէ, օգույանլա-
րըմըզ պուլունման պիր չէյ իլթիֆատէ իտէ-
մէյէճէքլէրի ճիհէթիլլէ պիլլիլլէր մէզքիւր
իլանըն վաղթ ու հարաքէթլէրինի ալա-
թուրքայա թէպտիլ իթմիլիլ աիր :

Յագաթ թարիլի իլան, եհնիտէն
թէպտիլ օլտուղու կիւնէ գատար միւլլէթ-
լիլլէրիմիլ տայիմա չուհա տըղդաթ իթմէ-
լի տիրլէր, եանի կիւնլէրին հէր եէվմ գը-
սալմագտա օլտուղու միւնտիպէթիլլէ, վաղթ
ու հարաքէթլէրինտէն տայիմա պիր գաչ
տաղիլլէ էվլէլ կիտիլլէր, վէ պէհէր
կիւն տալի օ տաղիլլէր արթըլմալը
օլտուղու խասթէթէն պէյան իտիլի :

Թ Է Լ Է Կ Բ Ա Յ Ի Յ Է

Վիէննա 31 թըրինի էվլէլ
Հարպիլլէ նաղըրը Մ. Քիօն իաթիֆա
իլլէաի :

Լօնտրա քէպա
Պու հաթթա պանդատա մէվճուտ 150
պին լիւա արթմըչ տըր Իըլանտաա պիր
գաչ քիլի գօլէրա իլլէթիլլէրին թուլթու-
տու :

Նիւ Եօրդ 30
Մէմալիքի միւճթէմէյը Սմէրիդա
ըիյաթէթիլլէ գանտիտա ինթիլապ վէ
թաղտիմ օլունան կըրօլլիլ մատամաթը
ֆիւճէթէն վէֆաթ իթաի :

Բարիս քէպա
Սլէմանեա սէֆիրի գօնթ Սընիմ պու-
րայա վաթըլ օլտու :

ՄԷՄԱԼԻԲԻ ՕՍՄԱՆԻՅԷՆԻՆ ԷԻՐՈՐԱ ԳԸԹԱՍԸ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ

ԵՕԼՈՒ ՆԷՕՊԷԹԼԷՐԻ
ՍՏԱՄՊՈԼՏԱՆ ԶԱԹԱԼՃԱ ԽԱԹԹԸ
1872 Բ-ի Հոկտեմբեր 23 Իւլի Դէրի
Ուսման Կոմիտէ

ԻԼԱՆԸ ՐԷՍՄԻ

Պէնտլէրտէն Թագսիմէ ճէրիան իտէն
սու պու քէրրէ քիլլիլլէն միւնգաթի օլ-
մաչ օլմաթը իլլէ Ղալթա վէ Պէյօղլու վէ
Գաթմը բաչա ճիհէթլէրինտէ հաթըլ օլան
սու գըլլէթիլլին տէֆի իլլին տայիլլէճէ
միւմքիւն օլան թէտապիրէ թէչէպալիւս
օլունտրադ Սղապ Գաթուուհտա վէ Թօթ-
հանէտէ իքի աաթթ սու խաղինէսի գօնու-
լարադ տուպալլէր իլլէ Պէյօղլու ճէլպ
օլունան սու, մէզքիւր խաղինէլլէր վաթէ-
թաթըլլա սագալարա վէ ահալլիլլէ մէճա-
նէն վէրիլլէթաէ օլտուղունտան վէ սագա-
լարըն նաղլ իտէճէքլէրի սու իլլին պուտը
մէսաթիլլէսինէ կէօրէ օն փարատան նիհայէթ
գըրգ փարայա գատար վաղը ֆիլաթ օլուն-
տուղունտան, գըրգ փարատան գիլաթ
իւճրէթ թալէպ իտէնլէր օլուր իսէ, տա-
լիրէ մէմուրլէրինէ խապէր վէրիլլէսի
ճիւմլէնին մալիւմ օլմագ իւզրէ իլանը
քէյֆիլլէթէ իաթիտար գըլընտը :

19 թըրինի էվլէլ 1288.

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻՍՏԱՍԸ

Հոկտ. 11	սղչամ գաթիանտը	58 — 20
« 23	սապահ ալըլը	58 — 52
« «	աղչամ գաթիանտը	58 — 52
« 23	սապահ ալըլը	58 — 55

ՍԱՀԻՊԻ	ԻՄԹԻՅԱԶ ՎԷ ՄԷՍՈՒԼԸ ՂԱԶԷԹԱ
	ՄԻՐԱՅԷԼ ԷՔՍԷԻՃԵԱՆ
	ՂԱԼԱԹԱ
Ն. 19	ԷՐՄԷՆԻ ՔԻԼԻՍԱՍԸ ՍՕԴԱԼԸ
	ԽԱՆԸ ՔԷՊԻՐ